SINIF 1 UZMANLIK | SRC 5 | ADR 2025

ÜNİTE 15

Sınıf 1: Yükleme, Taşıma ve Acil Durum

Birlikte yükleme kuralları, EX/II ve EX/III araçlar, yükleme ve boşaltma, sürücünün görevleri, güvenlik, tünel ve kaza

⏱ Okuma süresi: 25 dakika

BU ÜNİTEDE

Sınıf 1 uzmanlığının ikinci ünitesi sahadaki kuralları anlatıyor: patlayıcıyı hangi yüklerle aynı araca koyabileceğinizi, hangi araçla taşıyacağınızı, yükleme ve yolculuk sırasında neye dikkat edeceğinizi ve bir kazada neler yapacağınızı öğreneceksiniz.

ÖNCE KELİMELER

Bu ünitede geçen terimler

Terim	Basit anlamı
Birlikte yükleme	Farklı yüklerin aynı araç ya da konteynere konması
EX/II	Az ya da orta miktar ambalajlı patlayıcı için kapalı ya da örtülü araç
EX/III	Büyük miktar patlayıcı için kapalı araç
MEMU	Sahada patlayıcı üreten mobil ünite
Konvoy	Arka arkaya birlikte giden araçlar
Kamu alanı	Herkesin girebildiği cadde, meydan, otopark
Güvenlik planı	Yükün çalınmasını ve kötüye kullanılmasını önleyen yazılı plan
Net patlayıcı kütle	Ambalaj hariç patlayıcının ağırlığı

BİRLİKTE YÜKLEME (1)

Patlayıcı ve diğer sınıflar

Sınıf 1 (1.4S hariç) paketleri **diğer sınıflarla aynı araca ya da konteynere yüklenemez**.

- **1.4S** diğer sınıflarla yüklenebilir.
- Dar istisnalar: Sınıf 9 **can kurtarıcı aletler** (UN 2990, 3072, 3268) ve bazı patlatma amaçlı patlayıcılar ile **amonyum nitrat** (5.1), ADR'deki şartlarla.
- Patlayıcıyı birlikte yüklenemeyen yüklerden ayrı tutmak **taşımacının** görevidir.

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Patlayıcı, mutfakta **tüp gaz** gibidir: yanına başka yanıcı ya da tepkimeye girecek şey koymazsınız. Bir sorun çıktığında yanındaki yük felaketi büyütür.*

📌 **SINAVDA SORULUR**

Birlikte yükleme yasağı olan çift: **Sınıf 1 (1.4S hariç) ile Sınıf 5.2**. Sınıf 7 paketleri de patlayıcılarla aynı araca yüklenmez.

BİRLİKTE YÜKLEME (2)

Patlayıcılar kendi aralarında

Grup	Birlikte yüklenebildiği gruplar
A	Yalnız **A**
B	B ve S (D ile ancak ayrı bölmede, onayla)
C · D · E	C, D, E, G, S; N (N, D sayılır)
F	Yalnız **F** ve S
G	C, D, E, G, S
H · J	Yalnız **kendisi** ve S
L	Yalnız **aynı türden L**
N	C, D, E (N, D sayılır), N, S
S	**A ve L dışında** tümü

AKILDA TUTUN

Kolay hatırlama: **A, F, H, J ve L yalnızcadır**; **S herkesle** (A ve L hariç) yüklenebilir. K grubunun karayoluyla taşınması zaten yasaktır.

ARAÇ TÜRLERİ

Patlayıcı her araçla taşınmaz

kapalı ya da örtülü
az-orta miktar

kapalı
büyük miktar

- Patlayıcılar **açık araçlarla** taşınmaz.
- EX/II ve EX/III araçlarına **yüklenebilecek miktar sınırlıdır**; sınır alt gruba göre ADR tablosunda verilir.
- EX/II yerine EX/III kullanılabilir; tersi olmaz.
- EX/III ve MEMU **dizel** motorludur; her yıl **ADR onay belgesi** yenilenir.
- **MEMU**: sahada patlayıcı üreten araç; ayrıca ambalajlı patlayıcı bölmeleri kilitlenebilir.

📌 SINAVDA SORULUR

Patlayıcı taşıma araçları: **EX/II, EX/III ve MEMU**. FL ve AT patlayıcı araçları değildir.

YÜKLEME VE BOŞALTMA (1)

Başlamadan önce

- Araç ve yük bölümü yüklemeden önce **temizlenir ve kontrol edilir**; kıvılcım çıkarabilecek demir parçaları ve kalıntılar alınır.
- Yerleşim yerinde kamu alanında yükleme-boşaltma **yetkili makamın izni** olmadan yapılmaz.
- Kamu alanında duran patlayıcı araçları arasında en az **50 m** bırakılır.
- Motor durdurulur, el freni çekilir; ateş, sigara ve kıvılcım çıkaran cihaz kullanılmaz.

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Patlayıcı yüklemek, **porselen tabak taşımak** gibidir: acele eden, atan ya da sürükleyen kişi kırar. Patlayıcıda kırılan şey ise tabak değildir.*

YÜKLEME VE BOŞALTMA (2)

Paketlere nasıl davranılır?

- Paketler **atılmaz, düşürülmez, yuvarlanmaz, sürüklenmez**; darbeden korunur.
- **Hasarlı** ya da ıslanmış paket yüklenmez.
- Paketler araçta **kaymayacak şekilde** sabitlenir; yük dengeli dağıtılır.
- Paketler **açılmaz**; metal aletle müdahale edilmez.
- Yükleme sırasında araç başında yetkili kişi bulunur.

⚠ DİKKAT EDİN

Patlayıcıları PTT, kargo ya da kurye ile koli, poşet ve zarf içinde göndermek **kesinlikle yasaktır**.

YOLDA (1)

Sürücünün yapması gerekenler

- Araçta **ekip dışında kimse** taşınmaz.
- Konvoyda araçlar arasında en az **50 m** mesafe bırakılır.
- Patlayıcı yüklü araç mümkün olduğunca **kalabalık yerlerden** geçirilmez.
- Yük, hareketten **30 dakika sonra** ve ardından **2 saatte bir** kontrol edilir.
- Taşıma makul sürede tamamlanır; gecikme olursa hemen **bildirilir**.
- Araç ve yük; yükleme öncesi, hareket öncesi, park yerlerinde ve şüphe hâlinde **kontrol edilir**.

📌 SINAVDA SORULUR

Patlayıcı yük kontrolü: hareketten **30 dakika sonra**, sonra **2 saatte bir**. Konvoy mesafesi: **50 m**.

YOLDA (2)

İzin, güzergâh ve gözetim

- **300 kg**'dan fazla patlayıcının taşıma izninde güzergâh ve konaklama yerleri yola çıkmadan belirlenir. Güvenlik güçleri değiştirirse belgeye yazılır ve trafik polisine haber verilir.
- Kitle imha tehlikesi olan patlayıcıdan **5 tondan** fazla taşınacaksa güzergâh taşımacı ve polisle **birlikte** belirlenir.
- Gözetim gereken araç önce **emniyetli depo ya da tesiste**, yoksa görevlinin beklediği park yerinde bırakılır.

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Patlayıcı taşımak **para nakil aracı** sürmeye benzer: güzergâh önceden bellidir, nerede duracağınız bilinir ve plan dışı her duraklama rapor edilir.*

GÜVENLİK BİLİNCİ

Terör olaylarına karşı

1.1, 1.2 ve 1.3C patlayıcılar her miktarda **ciddi sonuçlara neden olabilecek mallardır**. Taşımacının **güvenlik planı** vardır ve sürücü bu planın bir parçasıdır.

- Kimliğinizi taşıyın; aracı **kilitleyin**, başıboş bırakmayın.
- Planlanmamış duraklama ve rota değişikliği yapmayın.
- Sizi izleyen araç, yüke ilgi gösteren yabancı, araca izinsiz yaklaşma gibi **şüpheli durumları** hemen firmaya ve güvenlik güçlerine bildirin.
- Yük ve güzergâh bilgisini yabancılarla **paylaşmayın**.

⚠ DİKKAT EDİN

Sosyal medyada “bugün patlayıcı yüküyle şu yoldayım” paylaşımı bile güvenlik açığıdır.

TÜNELLER

Kilo hesabıyla tünel kararı

Durum	Geçemeyeceği tüneller
B1000C, net patlayıcı 1000 kg'dan fazla	B, C, D, E
B1000C, 1000 kg ve altı	C, D, E
C5000D, 5000 kg'dan fazla	C, D, E
C5000D, 5000 kg ve altı	D, E

Bazı patlayıcıların kodu B, C, D ya da E olarak da verilebilir; her zaman **taşıma belgesindeki** koda bakın. Farklı kodlu yükler birlikteyse en kısıtlayıcı kod geçerlidir.

📌 SINAVDA SORULUR

UN 0333 havai fişek **1.1G, (B1000C)**: 1200 kg taşınıyorsa B, C, D, E tünellerine giremez; yalnız **A** tünelinden geçer.

KAZA VE YANGIN

Patlayıcı yükte acil durum

- Sınıf 1 için ayrı bir yazılı talimat **yoktur**; tüm sınıflar için aynı yazılı talimat uygulanır.
- Motoru durdurun, ikaz işaretlerini koyun, **112**'ye yükün patlayıcı olduğunu söyleyin.
- Yalnız lastik, fren ve motordaki **küçük, başlangıç** yangınına müdahale edin.
- Yük bölümüne sıçrayan yangına **asla müdahale etmeyin**: uzaklaşın, insanları uzaklaştırın, **siper alın**, pencerelerden uzak durun.

⚠ DİKKAT EDİN

Kurs notlarına göre patlayıcı yük yangınında koruma mesafesi: yük **5 tondan azsa en az 400 m**, fazlaysa **en az 600 m**. Bu mesafeyi itfaiye ve güvenlik güçleri büyütebilir.

BELGELER

Patlayıcı aracında neler bulunur?

Belge	Durum
Taşıma belgesi (net patlayıcı kütle dahil)	✔
Yazılı talimat	✔
SRC 5 temel + Sınıf 1 sertifikası	✔
Ekip için fotoğraflı kimlik	✔
Zorunlu mali sorumluluk sigortası	✔
EX/II ya da EX/III ADR onay belgesi	✔
İçişleri Bakanlığı (İl Emniyet) taşıma izni	✔ (1.4S hariç)
Yeşil kart sigortası	Zorunlu değil

EĞİTMEN NOTU

Patlayıcı taşımacılığı sabır ve disiplin işidir. Her kontrolü listeden yapın, plan dışı hiçbir şey yapmayın ve bir şeyden şüphelendiğinizde durup sorun.

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

📚 SRC 5 Dijital Eğitim Rehberi
Diğer ünitelere geçmek için dokunun

📝 SRC 5 Deneme Sınavları
Kendinizi denemek için dokunun

💳 SRC 5 Fiyat Listesi
Temel, tank, Sınıf 1 ve Sınıf 7 ücretleri

YENİ ÜMİT SRC 5 KURSU

📍 **Yeni Ümit Kompleks, Mareşal Çakmak, Bağcılar Cd. No: 114 Giriş Kat, 34160 Güngören/İstanbul**

📞 **0 212 641 13 13**

💬 WhatsApp: **0 507 518 17 27**

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınavda soru çıkan noktaları bir kez daha gözden geçirmenizi öneririz. Güvenli yolculuklar dileriz.